

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 87. Quid addendum sit circa excusationem, quia damnum causaretur debitori vel creditori.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

rectè *Tancr. & Diana P. 10. T. 16. R. 97.* , item
Tamb. & Sporer N. 13.

Q. 87. *Quid addendum sit circa excusationem* , 424
quia damnum causaretur debitori vel creditori. R. Seqq.

§. 1. Si damnum debitoris esset notabiliter majus , quàm futurum esset commodum creditoris ex restitutione , potest hæc tantisper differri , etiam si debeatur ex delicto , quia est quædam æquitas , ut creditor , quando sine magno incommodo potest , saltem ex charitate permittat tum differri , ut caveatur grave damnum proximi , ita *Scot. Gabr. Med. Nav. Less. Dicast. d. 10. à n. 38.* contra alios : hinc universaliter infert *Beia p. 1. cas. 36.* , si creditor per dilationem nullum damnum patiat , & tu debitor possis inde habere lucrum , quamvis ille sit invitus , te posse differre , quia est irrationabiliter invitus , uti ibidem pluribus probat.

§. 2. Si non sit spes , quòd unquam cum minore damno debitoris fieri possit restitutio , 425
quàm tali , propter quod potest differri , *Mol. d. 754.* dicit esse restituendum : *Rebell.* dicit perseverante eadem causâ & ratione posse in perpetuum differri seu absolutè omitti , si debita non sint ex delicto ; consentiunt plures , si damnum debitori subeundum sit superioris ordinis , quamvis sit ex delicto ; imò *Bonac. de Rest. d. 1. q. ult. n. 29.* & alii dicunt posse in perpetuum omittere restitutionem , quamvis damnum sit ejusdem ordinis : consentit *Lugo d. 21. n. 20.* , sed requirit majus damnum debitoris , quàm quòd præcisè sufficit ad differendam restitutionem , gravius enim est in perpetuum carere quàm ad tempus : addit n. 22. non esse idem de debitis ex delicto &

Tom. III.

S

aliis ,

aliis, tamen si ad omnino solutionem debiti, quod non est ex delicto, sufficeret damnum duplo excedens quantitatem debiti, putat ad omnino debiti ex delicto sufficere, si damnum quadruplo excedat tum quantitatem debiti, tum etiam damnum emergens creditori ex lucro cessante ob omissionem illam. Videri possunt dicta q. 71., ubi n. 372. notavimus, si res domino restitui non possit, debere restitui saltem pauperibus: quod si nec hoc possit, notat Lugo n. 22. debitorem teneri orare pro domino vel facere orari & offerri bona opera pro eo.

426 §. 3. Si restitutio fit creditori allatura damnum, v. g. quia abutetur ad peccandum, non est tum obligatio restituendi, quia charitas obligat ad impediendum damnum spirituale proximi, quando facile possum; neque creditor habet tunc jus proximum petendi rem suam, neque rationabiliter est invitus, ut retineam, *Nav. Ser. Mol. Regin. Less. Lugo n. 26. Ills. t. 4. d. 3. n. 256. contra Az. Sanch. Bonac. & alios.* Excipiuntur sequentes casus, 1. si ex dilatione solutionis non impediatur peccatum, quia creditor cras recipere debet, & sic dupliciter peccabit, *Mol. Lugo n. 28.* 2. Si dilatio parum prodesset, quia per Judicem cogaris reddere, aut aliunde habebit rem similem, *Less. Lugo.* 3. Si damnum ipsi secuturum fit merè temporale, quod ipse licitè possit subire, uti si pecuniis suis vellet instituire convivia, *Lugo n. 27.* Quod si restitutionem differas ad impediendum temporale damnum creditoris, non teneris compensare minora damna illi ex dilatione secuta, quia rem ejus bene gessisti, *Mol. Lugo n. 31.*

§. 4.

§. 4. Si creditor est re suâ abusus in injuriam 427
alterius, & tu sine gravi incommodo possis ne-
gare, reddendo peccas, non tantum contra cha-
ritatem, uti putant *Mol. & Dicast. n. 98.*, sed et-
iam contra justitiam, ita *Sot. Less. Castrop. Bonac.*
Lugo n. 29. Jlls. n. 259. aliique communiter, quia
restitutio est hic & nunc indebita creditori, pro-
ximus autem habet ius, ne creditori subministres
materiam ipsi nocendi, v. g. gladium, & submi-
nistrando sive tuam sive ipsiusmet creditoris
rem, cooperaris damnificationi iniustæ.

Q. 88. Quid addendum sit circa excusationem 428
propter impotentiam vel indigentiam debitoris. R.
Seqq. §. 1. Peccat contra justitiam, qui potest
& non vult tollere impotentiam, v. g. si Cajus
non velit admittere donationes vel hæredita-
tem sibi oblatam, quâ habitâ restituere posset;
sicuti ille peccaret contra charitatem, qui admit-
tere nollet pecuniam, quâ succurreret extreme
indigenti; Ratio est, quia qui tenetur ad finem,
etiam tenetur ad media ordinaria vel sine gravi
incommodo ponibilia, sed Cajus ex iustitia te-
netur restituere, ergo etiam ad amittenda illa,
quibus solvere possit, ita *Mol. Castrop. Bonac.*
Sanch. de Matr. l. 6. d. 4. à n. 8. Lugo d. 20. n. 137.
Haun. t. 2. n. 497. Jlls. t. 4. d. 3. n. 191. & 281.
Vide dicta n. 384.

§. 2. Si debitor & creditor sint in æquali ne- 429
cessitate extrema, debitor excusatur à restitutio-
ne rei, si hæc sub eius dominio sit, quia in pari
causa & periculo melior est conditio domini
possidentis; putantque *Sot. Lop.* aliique multi ap-
ud *Dicast. d. 10. n. 28.* contra *Led. Tabie. Az. Co-*
varr. debitorem talem posse creditori præferre